Építészképzés Szegeden?

dr. Rigó Mihály
ny. mérnök

„Ha küzdesz, veszíthetsz, ha nem küzdesz, már veszítettél."
dr. Regdon Ibolya ,a szegedi Radnóti Gimnázium tanára

A motívum

A szegedi építészmérnökök egy kis köre a napokban panasznapot tartott, amelyen rendre a sérelmeiket sorolták. Így került szóba ismét a szegedi építészmérnök képzés ügye. Versengve emlegették, hogy ki és hogyan kapott bele ebbe a kezdeményezésbe. Csodálkoztak, hogy nulla eredménnyel. Hiszen nem találtak jó választ néhány fontod kérdésre:

- lenne-e elegendő tudományos fokozattal bíró, szegedi mérnök oktató egy szegedi építészmérnöki kar működtetéséhez? Nyilvánvalóan nem!
- Mi lenne a sorsa az itt diplomát nyerőknek? Azaz fel tudna-e venni, tudna-e értelmes munkát adni Szeged és térsége évente mondjuk 30-50 frissen végzett építészmérnöknek? Képtelenség!
- Mivel az országban nem egy helyen folyik építészmérnök képzés, vajon a már működők nem tekintenék-e a leendő szegedit konkurenciának, és esetleg ennek megfelelően lépnének fel vele szemben? Egyes pesti vélemények szerint ebben képzési formában már most is túlképzés folyik országon belül. Ha igen, mi szükség lenne még újabbra?

Nem tagadhatom, hogy egyszer én is próbálkoztam, a Magyar Mérnöki Kamara körén belül, ha nem is csak az építészképzésért.
Tudtam, hogy volt egy kis előzmény!

Egy figyelemre méltó előzmény

„A közlekedésmérnök képzés 1951-ben Szegeden indult az Öthalmi laktanya épületében, majd a Vásárhelyi sugárút volt gépkocsizó laktanyájában. Irányító főhatósága a Közlekedés és Postaügyi Minisztérium volt. Az új **Közlekedési Műszaki Egyetem** (KME) az eredeti elképzelések szerint széles profilú lett volna, felölelve az út- és vasútépítés eszközeivel és berendezéseivel kapcsolatos valamennyi szakmai ágazatot, továbbá a vasúti-, közúti-, vízi-, és légiközlekedés és járművei területét. Első lépésként a vasútépítési és vasúti üzemeltetési szakok indultak. **Az oktatást 16 oktató** végezte, akik **közül hatan Budapestről jártak Szegedre**. Közülük 11 volt főállású, de több óraadó is közreműködött az alaptárgyi és szaktanszékeken, valamint az akkori előírásoknak megfelelő politikai, nyelvi, katonai és testnevelési feladatok ellátására szervezett oktatói csoportokban."

No persze nem sokáig örülhettünk! 1 év után

„1952-ben az egyetemet Szolnokra helyezték át, ahol a megyei Bíróság épületében kapott helyet. 1953-ban az Út- és Vasútépítési szakokat **leválasztották** a KME-ről és Budapestre az Építőipari Műszaki Egyetem (ÉME) Építőmérnöki Karára helyezték át. Ezzel egyidejűleg Szolnokon megalakult a gépjármű üzemeltetési szak, és a vasútüzemeltetési szakon belül a vasúti távközlési és biztosító-berendezési ágazat.

A főváros nem elégedett meg a levagdalt darabok megérkezésével, a megkezdett központosítással:
„1956 elején megkezdődött a KME Budapestre költöztetése és betagozódása az ÉME és a KME összevonásából létesült Építőipari és Közlekedési Műszaki Egyetembe (ÉKME) annak egyetemi szintű okleveles mérnökképzést adó, Közlekedési Üzemmérnöki Karaként. Kezdetben az egyetem központi (K) épületében kapott ideiglenes elhelyezést, majd a Hadmérnöki Kar megszűnése után – 1958-tól közel 20 éven át – a Kinizsi utcai volt Református Gimnázium épülete lett a Kar székhelye."

Sőt:
„1967-ben került sor a BME és az ÉKME egyesítésére, Budapesti Műszaki Egyetem (BME) elnevezéssel. Kialakult a Kar végleges arculata, okleveles közlekedésmérnökök és a közlekedés céljait szolgáló okleveles gépészmérnökök képzésére (járműgépész- és gépesítési szakokon). Az oktató-nevelő és tudományos munka szervezeti kereteit az Aero- és Termotechnika, az Építő és Anyagmozgató Gépek, a Gépelemek, a Gépipari Technológia, a Gépjárművek, a Közlekedésautomatikai, a Közlekedésüzemi, a Közlekedésgazdasági, a Matematika, a Mechanika és a Vasúti Járművek Tanszék képezte. 1979-ben felépült a Sztoczek utcai járműgépész „J" épület, majd 1984-ben a Z épület a Bertalan Lajos utca 2. alatt. Ezáltal a Kar teljes egészében csatlakozott az Műegyetem budai campusához."
Természetesen hasonló lépéseket elképzelhetetlennek véltek mondjuk Szegeden!
https://kozlekedes.bme.hu/a-kar/a-kar-tortenete/
Érezhető, hogy egy-egy mérnöki szakirány is rendkívül szerteágazó. Nehezen képzelhető el az, ami Szegeden folyik, ahol az egyéb – a tudományegyetembe nem nagyon illő - képzéseket összefogták Mérnöki Karként. Egy kicsit olyan az illata, mintha egy sufniban grundolta volna valaki, mivel valahogy meg kellett menteni a felszámolt Élelmiszeripari Főiskolát. Könnyű elképzelni, hogy más a gépész oktatás minősége egy kecskeméti vagy egy győri egyetem gépész karán a hátterükben lévő Mercédesz, vagy Audi gyárral.

Az építészmérnököket ennyi mindenre illene tanítani:
„Az építészet, az építészmérnök munkája a művészeti és mérnöki tevékenység határán folytatott alkotó munka. A műegyetemi építészmérnök oktatás magas színvonala a műszaki és művészeti oktatás kiegyensúlyozott arányában rejlik. Karunk oktatása lefedi az építészmérnöki tevékenység teljes skáláját. Képzésünk kiterjed a regionális tervezéstől a település-tervezésen keresztül az épülettervezésig, beleértve az épületek különféle szerkezeteinek méretezését is; a megvalósítás folyamatában az építés minden műszaki, mérnöki feladatára: az ingatlanfejlesztésre, az építés-szervezésre, az építés irányítására, ellenőrzésére is. Az építészmérnök feladata a történeti értékek, a műemléki épületek és együttesek védelme, szakszerű helyreállítása és fenntartása, az építés- és építészettudomány művelése is."
https://epitesz.bme.hu/oktatas/kepzesek/

Ráadásul Budán már itt tartanak:
„Az építészképzés kezdeteit a 19. századvég kimagasló alkotói, Budapest városképének kialakítói, mint pl. Steindl Imre (a Parlament tervezője), Hauszman Alajos (a Királyi Vár új szárnyai és a Műegyetem épületeinek tervezője) és Schulek Frigyes (a Mátyás templom és a Halászbástya mestere) határozták meg. Szinte minden jelentős magyar építész a nagy hagyományokkal rendelkező Karunkon végzett. Itt tanít (oktatóként vagy óraadóként) az

ország építészeinek színe-java, aktív egyetemi tanáraink között jelenleg három Kossuth-díjas építész található. A nagy építészek mellett a műszaki tudományok kiváló művelői és neves tanáregyéniségei is kivették szerepüket az oktatásból: Czakó Adolf, Csonka Pál, Pelikán József, Gábor László, stb. Jelenleg is két műszaki területen tevékenykedő egyetemi tanárunk akadémikus."
Képes lenne Szeged ezekkel versenyezni?

A BME Építészmérnöki Kar szervezeti felépítése:

Oktatási-kutatási szervezeti egységek:

Építéstechnológia és Építésmenedzsment Tanszék
Építészeti Geometria és Informatika Tanszék
Építészettörténeti és Műemléki Tanszék
Épületenergetikai és Épületgépészeti Tanszék
Hőfizikai Laboratórium
Épületszerkezettani Tanszék
Épületakusztikai Laboratórium
Ipari és Mezőgazdasági Épülettervezési Tanszék
Középülettervezési Tanszék
Lakóépülettervezési Tanszék
Rajzi és Formaismereti Tanszék
Szilárdságtani és Tartószerkezeti Tanszék

- Czakó Adolf Laboratórium

https://www.bme.hu/EPK
Elbírna egy hasonló differenciáltságú infrastruktúrát Szeged? Nem hiszem! Ez a BME-n 10 különálló tanszék.

Hogy van ez mondjuk Debrecenben?
Van a Műszaki Kar, melynek egy tanszéke az építészmérnöki, ahol 14 oktató oktat. Ennyi! Kar helyett tanszék!
https://epiteszforum.hu/a-debreceni-egyetem-epiteszkepzese--beszelgetes-szentirmai-tamassal
Szegeden is kénytelenek lennének legalább ekkorát visszalépni, mely eleve lehetetlenné teszi a versenyt a képzőhelyek között, a szegedi végzettségűek eleve hátránnyal indulnának.

De mit javasoltam én?
Van a Műegyetemen is az osztott képzés, amelyben két szakaszra bontják az oktatást. Az első ütemben megy az alapképzés, a BSc, nevű, amelyre második ütemként ráépülhet a mesterképzés, az MSc. Az első ütemet elvégzettek dönthetnek úgy, hogy nem tanulnak tovább. Továbbá létezik az ún. osztatlan képzés, amikor egyben van az előbbi kettő. Én ezt pártolnám.
Egy kis különbséggel.
Magam is Műegyetemet végezve tudom, hogy a Műegyetemen van egy másfajta két ütem is. A határt az alapszigorlatokhoz tenném. Az élet első felében matematikát, ábrázoló geometriát, számítástechnikát, mechanikát, fizikát, kémiát, rajzot tanítanak és csak a második ütemben lépnek be a valódi szakmai tárgyak. Természetesen a választott szakirány – elágazási pont, szakosodási alkalom – szerint. A statikusoknak mondjuk a tartók statikája, a közlekedésépítőknek az útépítés, a geodétáknak a műholdas távérzékelés, a vizeseknek a vízellátás, csatornázás. Elnézést az építőkari példákért!
Majdnem mindenütt van számítógéppel segített tervezés, szervezéselmélet, esetleg szociológia, filozófia. Az SZTE ezekben is jól áll.

Állítom:
ezen tárgyak egy részét a Műegyetemivel legalább azonos szinten tanítják ma a Szegedi Tudományegyetemen. Miért ne tanulhatná ezt az egyetemi polgár Szegeden? Az egyetemi élete fele Szegeden telhetne, amely így még olcsóbbá és válhatna.

Igaz együtt kellene működni a két egyetemnek. Nos, ez a nehéz rész. Hallottam már magyar egyetem-francia egyetem kapcsolatról, de nem magyar egyetem-magyar egyetem kapcsolatról.
Amikor az ötlettel előálltam, mindkét képzőhely hallgatásra állt be, nem első sorban presztízs okokból. De azóta minkét egyetemnek új a rektora, hátha másfajta szelek fújnak.
De hasonló kapcsolatot el tudnék képzelni a Temesvári Műszaki Egyetemmel – ahol hídépítési tanszékek is vannak, vagy az Újvidéki Egyetemmel. Csak meg kellene próbálni! Különben minek a nyitott határok?

El kellene kérni a Műegyetem képzési listáját szakonként és meg kellene velük egyezni az oktatott tárgyak szétosztásáról.
A közös képzés után a Műegyetem nem tekintené konkurensnek a szegedieket. Sőt egy-egy év végén nem szakadna rá a városra egyszerre egy-egy mérnöki szakból 30-50 mérnök elhelyezési igénnyel.

Az én javaslatom minden mérnöki szakterületre vonatkozik, nem csak az építészekre!
Ugyanígy lennének képezhetők normálisan a gépészek is, vagy az útépítők, vasútépítők, hídépítők, ivóvízzel ellátók, a csatornázók, a villamosmérnökök, a lézertechnikaiak, stb.
Nyilván érvényesülni hagynám a fokozatosság elvét. Kevés szakkal kezdeném és fokozatosan felfejleszteném.
Még azt is el tudnám képzelni, hogy a lézertechnikában, a számítástechnikában visszafelé is működhetne az elképzelés, tehát a tanulmányaikat Szegeden fejezhetnék be a budapestiek. A közös működés létrehozhat olyan közös szakokat is, amelyek ma még ismeretlen szakmák, amelyet majd 4. ipari forradalom alakít majd ki, a mesterséges intelligencia alapján.

Bízom abban, hogy egyszer majd Szeged olyan gazdaságpolitikát folytat, amelyhez rengeteg mérnök kell, akikkel a józan ész is visszaköltözik majd a városba!

<u>Hol képzelem ezt el?</u>

Igen az volt I-es kórház vagy a Rókusi Kórház legalább 10 éve kiürített, bezárt épülete, melyet ráadásul Szeged Széchenyije Vedres István mérnök tervezett.
https://szegedma.hu/2019/04/nem-kelendo-az-egykori-i-es-korhaz-szegeden
A kórház Pozsonyi Ignác (Posonyi Ignác) 1800-ban tett alapítványából épült. Tervezésére a város bizottságot küldött ki. Vedres István mérnök az épület tervezésénél figyelembe vette Sobay György városi orvos szakmai igényeit."
http://virtualis.sk-szeged.hu/kiallitas/kiralylatogatas/korhaz.html

Van még lealább két mostoha sorsra jutott szegedi épület!

a volt Postapalota és a volt Olajos irodaház

"Ki ne hagyd a Posta Palotát a listáról" - szólt rám valaki az egyik szegedi facebook csoportban. - "Ahányszor meglátom, elkap az agyérgörcs." - tette még hozzá."
„Ott van például az "Olajos irodaház" a Centrum áruház mellett, amely a hatvanas évek végének ipari fellendülése kapcsán épült fel. Az olajipar jelentős munkáslétszáma sürgette a hasonló építkezéseket, amelyekben munkáslakások épültek Algyőn, Újszegeden és a régi híd lábánál (Égő Arany ház). Valamint átadták az irodaépületet is, amely jelenleg szellemirodaházként riogat a belváros közepén."
https://www.szeretlekmagyarorszag.hu/szeged/ronda-epuletek-szegeden/

Mindkettő a rosszul sikerült privatizáció áldozata, gondolom én, bizonyára nagyon olcsón juthattak hozzájuk az új tulajdonosok, a városnak rendkívül előnytelen szerződésekkel. Szinte hallom: a jogászok akkor sem és most sem tudtak, tudnak csinálni semmit. Nyilvánvaló az elmúlásuk, mert normális új funkciót képtelenek voltak számukra találni.

Mégis: szerinte mindkettőből alapos felújítás után remek egyetemi kollégiumok lehetnének a belvárosunkban. Félek, hogy a Rókusi Kórház patinás épülete a előbbi két Kiskörúti ház sorsára jut.

Visszatérve az építészekhez

Az előbbi két monstrumot, az Árpád téri Nagyáruházat, az Oskola utca elejére – a Tisza felől - tett szörnyeket nem cipészek, vagy pékek tették oda, hanem művészkedő építészek. Ráadásul még elképzelni sem lehet, hogy mikor és mennyi pénzért lehet majd megszabadulni ezektől, meddig kell még tehetetlenül nézni a nem odaillő förmedvényeket. Nem véletlenül volt egykor „ronda épületek" kategória Szegeden.

Még borzalmasabb, hogy most a két körút közé teljesen jellegtelen új társasházakat nyomnak be, megszüntetve a telkek zöld felületeit, természetesen „szabályosan", de a beruházói érdek szerint, persze nyilván nem sokat adva a műemlékiség „avitt" elveinek. Ezek a házikók annyira jellegtelenek, ötlettelenek, hogy akár Szombathelyen vagy Nyíregyházán is állhatnának, mintha mai típustervek lennének.

Egy javasolt képzési forma esetén reményeim szerint az építészek jobban kötődnének Szegedhez, jobban hozzájárulnának a régió környezetkultúrájához, az általános kulturális szint emeléséhez, és segítenék orvosolni elődeik hibáit.

https://epiteszforum.hu/a-debreceni-egyetem-epiteszkepzese--beszelgetes-szentirmai-tamassal

Szeged, 2022. I. 23.